

Sygn. akt I C 111/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: stażysta Joanna Semkiw

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa E. K.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Elblągu na rzecz adwokata J. B. (1) kwotę 4.428 zł /cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych/ tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu;

3. nie obciąża powódki kosztami procesu.

Sygn. akt I C 111/15

UZASADNIENIE

Powódka E. K. wystąpiła z pozwem przeciwko pozwanemu Towarzystwu (...) S.A. w W. domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 90.871,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 4 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty. Zażądała także zasądzenia kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że jej ojciec B. K. w dniu 7 czerwca 2011 r. zawarł z (...) Bank (...) S.A w G. umowę kredytu, który to kredyt został ubezpieczony w pozwanym towarzystwie. W dniu 3 lipca 2013 r. zmarł, przyczyną zgonu był przełom hiperkalcemiczny i niewydolność nerek. Zdaniem powódki pozwany na podstawie postanowień zawartych w rozdziale 6 punkcie 1 ogólnych warunków ubezpieczenia grupowego kredytobiorców zobowiązał się zapłacić na rzecz kredytodawcy równowartość kredytu pozostającego do spłaty, która w odniesieniu do okoliczności niniejszej sprawy stanowiła równowartość kwoty żądanej pozwem. Pozwany, wezwany do zapłaty, odmówił spełnienia świadczenia, podkreślając że ochrona ubezpieczeniowa wygasła, na skutek zatajenia przez ubezpieczonego rzeczywistego stanu jego zdrowia w dacie zawierania umowy kredytowej i ubezpieczenia. Powódka podkreślała, że przyczyna zgonu jej ojca nie była związana z występującymi u niego wcześniej schorzeniami, adekwatnymi do jego wieku.

Pozwane Towarzystwo (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew domagało się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu według norm prawem przepisanych.

Argumentując stanowisko pozwany podkreślił, iż E. K. nie posiadała legitymacji czynnej do zainicjowania przedmiotowego postępowania, skoro żadne z postanowień umowy zawartej przez jej ojca z kredytodawcą, nie

wymieniało powódki jako osoby uposażonej w razie zajścia określonego w umowie zdarzenia aktywującego odpowiedzialność pozwanego. Pozwany podkreślił, iż uposażonym zgodnie z umową był (...) Bank (...) S.A. w G., któremu przysługiwały określone roszczenia w razie zajścia zdarzenia objętego ubezpieczeniem, w tym zgonu ubezpieczonego. Świadczenia miały zostać wypłacone temu bankowi i zaliczone przezeń na poczet zadłużenia z tytułu zwartej umowy kredytowej. Niezależnie od podniesionego zarzutu braku legitymacji czynnej powódki pozwany podniósł, że kredytobiorca swój zataił rzeczywisty zdrowia w dacie zawierania umowy kredytowej, nadto wskazał, że do zgonu kredytobiorcy współprzyczyniły się schorzenia, na które cierpiał w okresie wcześniejszym – co wyłączało odpowiedzialność ubezpieczyciela zgodnie z postanowieniami rozdziału 10 ust. 1 pkt 4 ogólnych warunków ubezpieczenia.

(...) Bank (...) S.A w G. został zawiadomiony przez Sąd o toczącym się procesie i uprawnieniu do wstąpienia do sprawy w charakterze powoda. Wskazany podmiot nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 7 czerwca 2011 r. ojciec powódki B. K. zawarł z (...) Bank (...) Spółką Akcyjną w G. umowę kredytu gotówkowego numer (...) na kwotę 95.637,15 zł, zobowiązując się do spłaty zobowiązania w 95 ratach miesięcznych począwszy od lipca 2011 r. w wysokości po 1.747,80 zł, wraz z ostatnią ratą korygującą w kwocie 1.747,36 zł.

Jednocześnie ojciec powódki jako kredytobiorca przystąpił do programu ochrony ubezpieczeniowej celem zabezpieczenia spłaty zaciąganego kredytu. B. K. został objęty ubezpieczeniem kredytobiorcy na wypadek zgonu, trwałej i całkowitej niezdolności do pracy oraz czasowej niezdolności do pracy, spowodowanej leczeniem szpitalnym następstw nieszczęśliwych wypadków. Kredytobiorca potwierdził otrzymanie i zapoznanie się z ogólnymi warunkami ubezpieczenia świadczonymi przez (...) S.A. i (...) S.A. Oddział w Polsce. Jednocześnie B. K. oświadczył, iż za wyjątkiem profilaktyki lekarskiej jego stan zdrowia nie wymaga regularnego nadzoru lub leczenia. Kredytobiorca wyraził zgodę, aby w razie zajścia zdarzenia objętego ubezpieczeniem, zwłaszcza w razie jego śmierci, przysługujące mu świadczenia zostały wypłacone kredytodawcy i zaliczone na poczet zadłużenia z tytułu niniejszej umowy kredytu gotówkowego oraz upoważnił bank do wskazywania osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci.

Według warunków ogólnych ubezpieczenia grupowego kredytobiorców, osobą uposażoną jest osoba wskazana przez ubezpieczonego, której wypłacane jest świadczenie w razie śmierci ubezpieczonego (rozdział 1 punkt 4). Suma ubezpieczenia na wypadek śmierci ubezpieczonego odpowiada kapitałowi kredytu pozostającemu do spłaty w tym dniu (rozdział 6 pkt 1). Jednocześnie świadczenia z tytułu zajścia zdarzeń objętych ochroną udzieloną przez ubezpieczyciela wypłacane są uposażonemu lub uprawnionemu (rozdział 7 punkt 1). Świadczenie z tytułu śmierci jest wypłacane uposażonemu, a jeżeli go nie wyznaczono – następującym osobom uprawnionym: małżonkowi, dzieciom, rodzicom, innym ustawowym spadkobiercom (rozdział 7 ust. 2 punkt 2).

Odpowiedzialność pozwanego została wyłączona, m.in., gdy zgon ubezpieczonego nastąpił w związku z następstwami i konsekwencjami wypadków lub chorób stwierdzonych przez lekarza lub leczonych w okresie 12 miesięcy przed dniem rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej na wypadek zdarzenia będącego podstawą do zgłoszenia roszczenia (rozdział 10 ust.1 punkt 4).

B. K. zmarł w dniu 3 lipca 2013 r. Przyczyną zgonu był przełom hiperkalcemiczny oraz niewydolność nerek. Kredytobiorca w okresie wcześniejszym, tj. poprzedzającym zawarcie umowy kredytowej z dnia 7 czerwca 2011 r., był leczony z powodu schorzeń układu krążenia.

Następcy prawni B. K., E. K. oraz K. K., przyjęli w dniu 8 lipca 2013 r. spadek po ojcu z dobrodziejstwem inwentarza.

Na skutek wystąpienia przez następcę prawnego kredytobiorcy - K. K. do pozwanego z żądaniem przekazania świadczenia z umowy ubezpieczenia stanowiącej zabezpieczenie kredytu, w następstwie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego, pozwany w piśmie z dnia 12 września 2013 r. odmówił spełniania tego żądania. Podstawą odmowy wypłaty przez pozwanego świadczenia było podanie przez kredytobiorcę w dacie zawierania umowy nieprawdziwych

informacji na temat jego stanu zdrowia, w tym zatajenie faktu systematycznego leczenia w okresie poprzedzającym zawarcie umowy.

Pozwany stanowisko takie podtrzymał także w decyzji z dnia 14 listopada 2013 r., przywołując posiadaną dokumentację medyczną obrazującą proces leczenia kredytobiorcy z powodu niewydolności serca, choroby niedokrwienia serca, migotania przedsionków, choroby nadciśnieniowej, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc oraz chorób naczyń mózgowych.

W dniu 21 listopada 2014 r. (...) Bank (...) S.A. w G. wypowiedział powódce E. K. jako następcy prawnemu B. K., umowę kredytu gotówkowego nr (...), ze skutkiem na dzień 29 grudnia 2014 r., jednocześnie wzywając ją do zapłaty kwoty 90.871,80 zł z tytułu niespłaconego zobowiązania kredytowego.

(...) Bank (...) S.A. w G. w dniu 13 lutego 2015 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), zobowiązujący dłużników K. K. i E. K. do zapłaty na rzecz wierzyciela kwoty łącznej 92.101,58 zł. Przedmiotowemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu Sąd Rejonowy w Elblągu postanowieniem z dnia 24 lutego 2015 r., wydanym w sprawie sygn. akt X Co (...), nadał klauzulę wykonalności przeciwko następcom prawnym kredytobiorcy. Na podstawie tego tytułu wykonawczego wszczęte zostało przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elblągu J. B. (2) postępowanie egzekucyjne sygn. Km (...).

Kredytobiorca B. K. był osobą głuchoniemą, przed śmiercią był samodzielny, robił zakupy, chodził na spacer, w wykonywaniu prac porządkowych oraz sprawach urzędowych pomagała mu szwagierka. Zmarły stale przyjmował leki na nadciśnienie tętnicze, przeszedł także udar mózgu, korzystał z opieki lekarza rodzinnego.

(dowód: umowa kredytu gotówkowego z dnia 7 czerwca 2011 r., k. 106-107; oświadczenia banku i kredytobiorcy dotyczące objęcia kredytodawcy ochroną ubezpieczeniową jako zabezpieczenie spłaty kredytu gotówkowego, k. 9; skrócony odpis aktu zgonu kredytobiorcy, k. 42; akt notarialny poświadczenia dziedziczenia, k. 10-12; wypowiedzenie umowy kredytu z dnia 21 listopada 2014 r., k. 3; decyzja pozwanego z dnia 12 września 2013 r. o odmowie wypłaty odszkodowania, k. 4; decyzja pozwanego z dnia 14 listopada 2013 r., k. 5; dokumentacja medyczna dotycząca B. K., k. 66-75; 77- 91; wyciąg z ogólnych warunków ubezpieczenia grupowego kredytobiorców, k. 6-8; zeznania świadków B. B., k. 130 verte-131; K. K., k. 131; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, k. 114-115; zawiadomienie o wszczęciu egzekucji i wezwanie do zapłaty należności, k. 117-118).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo wywiedzione przez E. K. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Niespornym jest, że ojca powódki – B. K. łączyła z (...) Bank (...) S.A. w G. umowa kredytu gotówkowego z dnia 7 czerwca 2011 r., numer (...) na kwotę 95.637,15 zł. Kredytobiorca zmarł w dniu 3 lipca 2013 r., zobowiązanie nie zostało spłacone, przy czym spłata kredytu była zabezpieczona zawartą przez poprzednika prawnego powódki umową ubezpieczenia.

Spór w sprawie ogniskował się wokół okoliczności, czy powódka była osobą uposażoną w związku z zaistnieniem zdarzenia ubezpieczeniowego - zgonu B. K., a w dalszej kolejności czy ubezpieczony zataił rzeczywisty stan swego zdrowia nadto czy przyczyną zgonu były schorzenia występujące u niego w ciągu 12 miesięcy przed objęciem ochroną ubezpieczeniową.

W ocenie Sądu, zaakceptować należy stanowisko pozwanego, wedle którego powódka nie posiada legitymacji czynnej w niniejszej sprawie.

Kluczowe znaczenie dla powyższej konstatacji miała treść dwóch dokumentów, tj. „Oświadczenia Banku (...) dotyczącego objęcia Kredytobiorcy ochroną ubezpieczeniową jako zabezpieczenia spłaty kredytu gotówkowego” oraz

„Wyciągu z warunków ubezpieczenia grupowego kredytobiorców”, stanowiącego załącznik nr 5 do Umowy (...) Grupowego Kredytobiorców POLISA nr (...).

Pierwszy z wymienianych dokumentów potwierdza okoliczność, iż ojciec powódki jako kredytobiorca przystąpił do programu ochrony ubezpieczeniowej celem zabezpieczenia spłaty zaciąganego kredytu. Zakres przedmiotowy ubezpieczenia obejmował wystąpienie zgonu, trwałej i całkowitej niezdolności do pracy oraz czasowej niezdolności do pracy spowodowanej leczeniem szpitalnym następstw nieszczęśliwych wypadków. W dokumencie tym zwarte jest oświadczenie woli kredytobiorcy, że w razie zajścia zdarzenia objętego ubezpieczeniem, zwłaszcza w razie jego śmierci, świadczenie zostanie wypłacone kredytodawcy i zaliczone na poczet zadłużenia z tytułu umowy kredytu gotówkowego, z jednoczesnym upoważnieniem banku do wskazywania osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci. Z kolei po myśli drugiego z wymienionych dokumentów „osobą uposażoną” do otrzymania świadczenia w razie śmierci ubezpieczonego jest osoba wskazana przez ubezpieczonego. Świadczenie z tytułu śmierci miało być wypłacone w pierwszej kolejności uposażonemu, a dopiero jeżeli go nie wyznaczono, dalszym osobom uprawnionym tj.: małżonkowi, dzieciom, rodzicom, innym ustawowym spadkobiercom (rozdział 7 ust. 2 punkt 2).

Wykładnia postanowień zawartych w przywołanych dokumentach jednoznacznie wskazuje, iż podmiotem uposażonym, wskazanym przez kredytobiorcę B. K., do otrzymania świadczenia z umowy ubezpieczenia, m.in. w przypadku zaistnienia zdarzenia w postaci jego zgonu, był bank udzielający kredytu – w tej sprawie (...) Bank (...) S.A. w G.. W pierwszej kolejności zatem świadczenie miało zostać wypłacone na rzecz kredytodawcy, który jednocześnie był upoważniony przez kredytobiorcę do wskazywania osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci ubezpieczonego (punkt 3 podpunkt 2 „oświadczenia Banku (...)). Analogicznie przywołane postanowienia umowne interpretował syn kredytobiorcy – K. K., który w piśmie do pozwanego z dnia 6 sierpnia 2013 r. zwrócił się o wypłacenie świadczenia w związku ze śmiercią ojca bankowi (...) (k. 48, k. 49).

W tym stanie rzeczy zasadnie podkreślał pozwany w odpowiedzi na pozew, iż powódka jako następczyni prawna kredytobiorcy B. K., nie była legitymowana czynnie do zainicjowania niniejszego procesu o zapłatę, gdyż uprawnienie to posiadał jedynie (...) Bank (...) S.A. w G.. Wskazana osoba prawna została przez Sąd wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze powoda, jednakże nie zajęła merytorycznego stanowiska i do sprawy nie wstąpiła.

Strony umowy ubezpieczenia zastrzegły w pkt 1 ust. 2 rozdziału 7 warunków ubezpieczenia grupowego wyłączenie możliwości żądania świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela przez powódkę – jako osobę nie posiadającą statusu „uposażonej”. Świadczenia takie miało zostać spełnione wyłącznie na rzecz Banku. Zastrzeżenie to pozbawiało córkę ubezpieczonego możliwości żądania spełnienia świadczenia pieniężnego bezpośrednio od ubezpieczyciela.

Konsekwencją podzielenia przez Sąd stanowiska pozwanego odnośnie braku legitymacji czynnej powódki w niniejszym procesie, było także odstąpienie od merytorycznej analizy zasadności przesłanek, jakie pozwany przyjmował za podstawę odmowy wypłaty świadczenia z umowy ubezpieczenia na skutek śmierci B. K.. Innymi słowy nie było konieczne dokonywanie oceny okoliczności związanych z rzekomym zatajeniem przez kredytobiorcę rzeczywistego stanu jego zdrowia w dniu zawierania umowy z ubezpieczycielem, które pozwany poczytywał za przesłankę zwalniającą go z odpowiedzialności.

Jednocześnie w tym miejscu godzi się zauważyć, że powódka jako następcza prawny zmarłego kredytobiorcy, objętego grupowym ubezpieczeniem na życie na podstawie umowy zawartej przez udzielający kredytu Bank i pozwanego ubezpieczyciela, w której przewidziano możliwość zapłaty sumy ubezpieczenia wyłącznie na żądanie ubezpieczającego Banku, posiada interes prawny w ustaleniu, że jego śmierć była wypadkiem ubezpieczeniowym, z którym wiąże się obowiązek spełnienia przez ubezpieczyciela przewidzianego w umowie świadczenia (art. 805 § 1 k.c. i art. 808 § 1 i 3 k.c.) (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 22 lutego 2012 r., I ACa 752/11, System Informacji Prawnej Lex Omega nr 1163169). W ramach takiego postępowania powódka będzie mogła podnosić wszelkie okoliczności, które w jej ocenie przemawiały za przyjęciem, iż stan zdrowia jej ojca w dacie zawierania umowy nie wymagał regularnego nadzoru i leczenia, za wyjątkiem profilaktyki lekarskiej – a tym samym, iż decyzja pozwanego odnośnie braku podstaw dla wypłaty świadczeń była błędna. Z tych względów oddalony został wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodów

z opinii biegłego z zakresu chorób wewnętrznych, dla stwierdzenia okoliczności wskazanych w tezie dowodowej, zawartej w punkcie 5 odpowiedzi na pozew.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce przez adwokata ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 461 tekst jednolity).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., nie obciążając nimi powódki, wzięwszy pod uwagę jej sytuację rodzinną i majątkową, wynikającą z okoliczności ujawnionych w ramach postępowania sygn. I Co (...) tutejszego Sądu, skutkujących zwolnieniem jej od kosztów sądowych w całości i ustanowieniem adwokata z urzędu.